

بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و ساختار مالکیت با مدیریت سود در بورس اوراق بهادار تهران

دکتر سهیلا مهدوی

دکترای اقتصاد مالی، عضو هیأت علمی مؤسسه آموزش عالی پرندک (غیرانتفاعی)

زهره تقوی

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد مرکز آموزشهای بین المللی خلیج فارس آبادان

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۶/۲۳ ، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۱۲/۱۳

چکیده

یکی از نقش های حاکمیت شرکتی کاهش تضاد منافع بین سهامداران و مدیران است. نقش حاکمیت شرکتی زمانی مفید تر است که مدیران از منافع سهامداران منحرف می شوند. نمونه ای از انحراف از منافع سهامداران مدیریت سود از طریق ارقام تعهدی است. حاکمیت شرکتی احتمالاً وقوع مدیریت سود را کاهش می دهد و احتمالاً درک سرمایه گذاران را از اعتبار عملکرد شرکتها که بوسیله سودها در شرایط مدیریت سود ارزیابی می شود را بهبود می بخشد. هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و ساختار مالکیت با مدیریت سود می باشد و متغیرهای کنترلی تحقیق عبارتند از: اندازه، بازده دارایی ها.

کلید واژه ها: حاکمیت شرکتی، مدیریت سود، ساختار مالکیت،

مقدمه:

مهمترین ویژگی شرکت های سهامی تفکیک مالکیت از مدیریت آنهاست. در سی سال گذشته موارد بسیاری از تضاد منافع بین گروه ها و چگونگی مواجهه شرکت ها با این گونه تضاد ها از سوی اقتصاد دانان مطرح شده است. این موارد به طور کلی زیر عنوان "تئوری نمایندگی" در حسابداری مدیریت بیا طبق تعریف جنس و مک لینک رابطه نمایندگی قراردادی است که بر اساس آن صاحبکار یا مالک، نماینده یا فرد دیگری را از جانب خود منصوب و اختیار تصمیم گیری را به او تفویض می کند. در تئوری نمایندگی هدف مالکان حداکثر سازی ثروت است، بنابراین، به منظور دستیابی به این هدف بر کار نماینده نظارت و عملکرد او را ارزیابی می کنند. یکی از گروه های اصلی استفاده کنندگان از صورت های مالی سهامداران هستند. از این رو عموماً این گونه تصور می شود که ساختار مالکیت شرکت ها ممکن است به تغییر رفتار شرکت ها منجر شود [۱۳].

بیان مساله و اهمیت آن:

یکی از مهمترین ویژگی های شرکتهای سهامی، تفکیک مالکیت از مدیریت آنها و به دنبال آن تضاد منافع بالقوه بین سهامداران و مدیران تحت عنوان "مشکل نمایندگی" می باشد. یکی از مهمترین نتایج این مشکل عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سهامداران است. نظام حاکمیت شرکتی یکی از مکانیزم های موجود به منظور تخفیف مشکل نمایندگی و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین سهامداران و مدیران در بازارهای سرمایه است. سازوکارهای حاکمیت شرکتی مختلفی از قبیل حسابرس مستقل شرکت، کنترل های داخلی، کمیته حسابرسی، نظارت قانونی، مدیران غیر موظف و سهامداران نهادی وجود دارند. نقش سهامداران نهادی در حاکمیت شرکتی و حضور آنها در سالهای اخیر مورد توجه زیادی قرار گرفته اند [۱۲].

حاکمیت شرکتی:

حاکمیت شرکتی عبارت است از فرایند نظارت و کنترل برای تضمین عملکرد) مدیر شرکت مطابق با منافع سهامداران سازمان همکاری و توسعه اقتصادی [۲]. حاکمیت شرکتی پیش از هر چیز، حیات بنگاه اقتصادی در درازمدت را، هدف قرار داده و درصدد است تا از منافع سهامداران در مقابل مدیریت سازمان ها حفاظت کند [۹]. حاکمیت شرکتی به معنای قوانین و مقررات، ساختارها، فرهنگها و سیستمهایی است که موجب دستیابی به هدفهای پاسخگویی، شفافیت، عدالت و رعایت حقوق ذینفعان می شود [۱].

ساختارهای مالکیت:

تأثیر ساختار مالکیت بر تصمیمات مدیریت در قبال سود، از جمله مدیریت سود، از اهمیت بسزایی برخوردار است ساختار مالکیت متمرکزتر با سود آوری بالاتر شرکت ارتباط مثبت دارد و هرچه مالکیت دارای پراکندگی کمتری باشد، سود آوری بالاتر است [۸].

مدیریت سود:

مدیریت سود را می توان انجام اقداماتی برای کاهش نوسانات سودهای گزارش شده حسابداری نیز در نظر گرفت [۵]. دیجورج و همکاران (۱۹۹۹) مدیریت سود را به عنوان نوعی دستکاری مصنوعی سود توسط مدیریت جهت حصول به سطح مورد انتظار سود برای بعضی تصمیمات خاص تعریف می کند.

مروری بر پیشینه تحقیق:

دیچو و همکاران (۱۹۹۶) در تحقیقی با عنوان " بررسی ساختارهای حاکمیت شرکتی و گزارش بیش از واقع سود توسط مدیریت" به این نتیجه رسیدند، در شرکتهایی که انحراف از

اصول حسابداری دارند و سود را بیش از واقع گزارش می کنند احتمال اینکه مدیران داخلی بر هیات مدیره مسلط بوده و رییس هیات مدیره و مدیرعامل یک نفر باشد، بیشتر و احتمال وجود کمیته حسابرسی و سهامداران عمده برون سازمانی کم تر است.

ماراکچی و همکاران (۲۰۰۱) در تحقیقی با عنوان " بررسی حاکمیت شرکتی و اثر آن بر مدیریت سود و کیفیت اطلاعات منتشر شده" بیان می کنند که کمیته حسابرسی و هیات مدیره مستقل را به عنوان معیارهای حاکمیت شرکتی و ارقام تعهدی مثبت و منفی را به عنوان فاکتورهای مدیریت سود در نظر گرفته است. نتایج تحقیق نشان می دهد که بین حاکمیت شرکتی و سطح مدیریت سود رابطه منفی وجود دارد. همچنین وجود اعضای غیر موظف و کمیته حسابرسی در شرکتها تا حد زیادی مدیریت سود را متوقف می سازد.

غلامرضا کرمی (۱۳۸۶) نیز در بررسی خود با عنوان "بررسی رابطه بین مالکیت نهادی و محتوای اطلاعاتی سود" رابطه بین مالکیت نهادی و محتوای اطلاعاتی سود را آزمون نموده و به این نتیجه رسیده است که مالکیت نهادی سبب ارتقای محتوای اطلاعاتی سود شرکت نمی شود و ممکن است آن را تنزل نیز ببخشد.

سرهنگی و جلالی فراهانی (۱۳۹۳) در تحقیقی با عنوان "تاثیر ساختار مالکیت بر پایداری سود شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" نتیجه گیری می نماید که ساختار مالکیت تاثیر معنی داری بر پایداری سود و همچنین یک رابطه معنی دار بین مالکیت نهادی، مالکیت سهامداران بزرگتر و پایداری سود وجود دارد.

فرضیه های تحقیق

فرضیه اصلی اول: بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود رابطه معنی داری وجود دارد.

**فرضیه اصلی دوم: بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود رابطه معنی داری وجود دارد.
روش تحقیق**

جامعه‌ی آماری در این تحقیق، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۰ به مدت شش سال بوده است. برای دستیابی به نتایج قابل اتکا، شرکت‌هایی که پس از سال ۱۳۸۵ وارد بورس شده یا در طی دوره‌ی تحقیق از بورس خارج شده‌اند در جامعه‌ی آماری قرار نگرفتند. افزون بر این، برای حصول به نمونه‌ی آماری مطلوب از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است.

آماره‌های توصیفی تحقیق

غالباً مفیدترین و در عین حال اولین قدم در سازماندهی داده‌ها مرتب کردن داده‌ها بر اساس یک ملاک منطقی است و سپس استخراج شاخص‌های مرکزی و پراکندگی می‌باشد. در یک جمع‌بندی با استفاده مناسب از روش‌های آمارتوصیفی می‌توان دقیقاً ویژگی‌های یک دسته از اطلاعات را بیان کرد.

جدول ۱: نتایج مربوط به آماره توصیفی تحقیق

SIZE	ROA	AC	CEOch	IND	DIR.sh	INV.sh	GOV.sh	EMj	EM.D	
۵,۸۰	۰,۹۲	۰,۳۱	۰,۷۸	۰,۲۴	۰,۴۵	۰,۶۹	۰,۴۸۵	۰,۱۷۸	۰,۲۵	میانگین
۵,۷۰	۰,۷۱	۰,۰۰	۱,۰۰	۰,۰۰	۰,۷۶	۰,۶۹۷	۰,۱۸	۰,۴۲	۰,۴۳	میانه
۸,۶۰	۶,۹۳	۱,۰۰	۱,۰۰	۱,۰۰	۰,۹۷	۰,۸۹	۰,۹۸	۰,۵۴۳	۰,۶۲	حداکثر
۲,۸۰	۰,۰۶	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۰	حداقل
۰,۶۲	۰,۴۷	۰,۴۶	۰,۴۰	۰,۳۴	۰,۴۴	۰,۲۰	۰,۱۲	۰,۱۹	۰,۲۳	انحراف معیار

چولگی	۰,۰۰	۰,۴۳	۰,۴۷	۰,۶۷	۰,۲۴	۰,۸۴۴	-۰,۴۰	۰,۷۹	۰,۰۸	۰,۵۷
مشاهدات	۷۵۰									

اصلی ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده هاست. برای مثال مقدار میانگین متغیرهای وابسته شامل (EM.D) و (EM.J) به ترتیب ۰,۲۵ و ۰,۱۷ می باشد که نشان می دهد بیشتر داده ها حول این نقطه تمرکز یافته اند. میانه یکی دیگر از شاخص های مرکزی می باشد که وضعیت جامعه را نشان می دهد. همانطور که مشاهده می شود میانه متغیر متغیرهای وابسته (EM.D) و (EM.J) به ترتیب ۰,۴۳ و ۰,۴۲ می باشد که نشان می دهد که نیمی از داده ها کمتر از این مقدار و نیمی دیگر بیشتر از این مقدار هستند. به طور کلی پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی از یکدیگر یا میزان پراکندگی آنها نسبت به میانگین است.

آزمون ضرایب همبستگی پیرسون

برای تعیین میزان ارتباط بین متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. مطالعه همبستگی، ابزاری آماری است که به وسیله آن می توان درجه ای را که یک متغیر به متغیر دیگر از نظر خطی مرتبط می شود، اندازه گیری کرد.

جدول ۲: نتایج ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای تحقیق

ac	ceoch	ind	dirshare	invshare	govshare	EM.j	EM.D	Probability
							۱	EM.D
							-----	p.v
						۱	۰,۷۹	EM.J
							-----	p.v
					۱	۰,۲۱	۰,۱۷	govshare

					-----	۰,۰۰	۰,۰۰	p.v
				۱	۰,۰۰۶	-۰,۳۷	-۰,۴۳	invshare
				-----	۰,۸۰	۰,۰۰	۰,۰۰	p.v
				۱	۰,۸۳	-۰,۵۲	-۰,۱۲	dirshare
				-----	۰,۰۰	۰,۸۴	۰,۰۰	p.v
		۱	۰,۰۷	-۰,۰۳	۰,۰۸	-۰,۶۰	-۰,۰۶	ind
		-----	۰,۰۴	۰,۳۵	۰,۰۱۷	۰,۰۰	۰,۰۰	p.v
	۱	۰,۰۶	۰,۰۲۲	۰,۰۰۳	۰,۰۰۶	-۰,۴۱	-۰,۲۲	ceoch
	-----	۰,۰۸	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۰	p.v
۱	-۰,۰۸	۰,۰۰	۰,۰۱	۰,۰۶	۰,۰۵۲	-۰,۱۶	-۰,۲۸	ac
-----	۰,۵۹	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۶۷	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۰	p.v
-								

همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود، میزان همبستگی بین متغیرهای تحقیق، نشان‌دهنده همبستگی معنادار بین این متغیرهاست.

مراحل تخمین مدل به وسیله داده‌های ترکیبی

در استفاده از داده‌های ترکیبی از مدل‌های مختلفی برای آزمون فرضیه‌ها استفاده می‌شود. این مدل‌ها شامل روش‌هایی مانند مدل اثر ثابت، مدل اثر تصادفی است برای انتخاب روش مناسب برای تخمین مدل‌های مزبور در مقاطع و دوره‌های زمانی مختلف داده‌های ترکیبی، از آزمون چاوا استفاده شده است

H_0 بین ساختار مالکیت و سطح مدیریت سود رابطه معناداری نیست.

H_1 بین ساختار مالکیت و سطح مدیریت سود رابطه معناداری است.

H0: بین حاکمیت شرکتی و سطح مدیریت سود رابطه معناداری نیست

H1: بین حاکمیت شرکتی و سطح مدیریت سود رابطه معناداری است

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، نتایج آزمون چاو فرض صفر این آزمون مبنی بر مشابه بودن عرض از مبدا در تمام دوره‌ها را، برای مدل به طور قوی تایید کرده است (سطح خطا بیشتر از ۵٪). لذا، روش تخمین داده‌های تلفیقی برای برآورد مدل‌های آزمون فرضیه‌های تحقیق، گزینه‌ی مناسب‌تری است. طبق این روش، تمامی داده‌ها با یکدیگر ترکیب شده و به وسیله‌ی رگرسیون حداقل مربعات معمولی تخمین زده می‌شود.

جدول ۳: نتایج آزمون چاو (F مقید) در بررسی مدل فرضیات تحقیق

نوع آزمون		نتیجه آزمون	p -value	آماره‌ی F	آزمون چاو
عرض از مبداها برابر هستند	Pooled data	H_0 رد نمی‌شود	۰.۹۰	۰.۲۲	آزمون چاو برای بررسی مدل اول
	داده‌های تلفیقی	H_0 رد نمی‌شود	۰.۱۴	۰.۴۲	آزمون چاو برای بررسی مدل دوم

یکی دیگر از کارهای انجام شده در این پژوهش بررسی فرض کلاسیک رگرسیون خطی می‌باشد. به منظور تشخیص وجود خود همبستگی بین اجزاء اخلاص از روش آماره دوربین-واتسن (DW) استفاده گردیده است که نتایج آماره دوربین-واتسن در جداول بررسی نتایج فرضیه‌ها ارائه گردیده است، در خصوص هم خطی قابل ذکر است که ترکیب داده‌های

مقطعی و سری زمانی که در این پژوهش استفاده شده است خود یکی از روش های جلوگیری از بروز هم خطی می باشد

تجزیه و تحلیل فرضیه ها با استفاده از داده های ترکیبی

شش فرضیه ی این پژوهش به طور کلی برای بررسی رابطه بین ساختار مالکیت و حاکمیت شرکتی با مدیریت سود تدوین شدند. برای محاسبه مدیریت سود از دو معیار جونز (۱۹۹۴) و دیفوند، (۱۹۹۴) (EM.D و EM.J) استفاده شده است. به منظور آزمون فرضیه های مزبور و تحلیل رد یا تایید فرضیه ها از مدل های رگرسیونی به شرح زیر که در تحقیقات سانچز بالستا (۲۰۰۷)، خولیو گریسو (۲۰۱۲) نیز مورد استفاده واقع شده است انجام می شود:

$$EM1 = \beta_0 + \beta_1 GOVshare + \beta_2 INVshare + \beta_3 DIRshare + \beta_4 IND + \beta_5 CEOCH + \beta_6 AC + \beta_7 ACsize + \beta_8 ROA + \beta_9 SIZE + \varepsilon$$

$$EM2 = \beta_0 + \beta_1 GOVshare + \beta_2 INVshare + \beta_3 DIRshare + \beta_4 IND + \beta_5 CEOCH + \beta_6 AC + \beta_7 ROA + \beta_8 SIZE + \varepsilon$$

که در آن:

EM.D: مدیریت سود بر مبنای معیار دیفوند.
EM.J: مدیریت سود بر مبنای معیار جونز
GOVshare = درصد مالکیت سهام شرکت توسط دولت و یا بنگاه های دولتی
INVshare = درصد مالکیت سهام شرکت توسط سرمایه گذاران نهادی
DIRshare = درصد مالکیت سهام شرکت توسط سهامداران شرکتی

IND = نسبت اعضای غیر موظف هیات مدیره (استقلال هیات مدیره)
 CEOCH = تداخل وظایف مدیرعامل، در صورتی که مدیرعامل عضو هیات مدیره باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر لحاظ می شود.
 AC = وجود کمیته حسابرسی، در صورت وجود کمیته حسابرسی عدد ۱ و در غیر اینصورت عدد صفر در نظر گرفته می شود.
 ROA = بازده دارایی ها که با تقسیم سود خالص بر جمع داراییها سنجیده می شود. (متغیر کنترلی)
 SIZE = اندازه شرکت که با لگاریتم طبیعی جمع داراییها سنجیده می شود. (متغیر کنترلی)
 = جز خطا

در عمل ۲ معیار برای پذیرش یا عدم پذیرش فرضیه های تحقیق وجود دارد:

- ۱ - میزان معناداری آزمون (p -value یا sig) کمتر از ۰,۰۵ باشد.
 - ۲ - قدر مطلق مقدار آماره t استیودنت در سطح اطمینان ۹۵٪، بزرگتر از ۲ باشد.
- در هر یک از حالت های بالا، مقدار آماره ی آزمون به دست آمده سبب رد فرض H_0 و در نتیجه پذیرش فرض H_1 می شود.

برای آزمون فرضیه صفر، از آماره t استیودنت استفاده می نماییم. بر این اساس اگر ضریب معناداری حاصل شده از ۰/۰۵ کمتر باشد، فرضیه صفر رد و در نتیجه فرضیه مقابل آن پذیرفته می شود. پذیرش فرضیه مقابل به معنی وجود رابطه خطی معنادار میان متغیرهای مستقل تحقیق و متغیر وابسته مورد آزمون در مدل طراحی شده برای فرضیه های تحقیق است.

فرض های آماری تحقیق به شرح زیر تدوین می گردد:

H_0 بین حاکمیت شرکتی با مدیریت سود همبستگی وجود ندارد.

H_1 بین حاکمیت شرکتی با مدیریت سود همبستگی وجود دارد.

H_0 بین ساختار مالکیت با مدیریت سود همبستگی وجود ندارد.

H_1 بین ساختار مالکیت با مدیریت سود همبستگی وجود دارد.

بنابراین، اگر $Sig (P-Value) < 0.05$ آنگاه H_0 را رد و H_1 را می‌پذیریم. طبق مدل چند متغیره‌ی مزبور، چنانچه ضریب هر یک از متغیرهای مستقل (یعنی β_i ها) مثبت باشد، متغیرهای مستقل یاد شده با متغیر وابسته یعنی مدیریت سود رابطه‌ی مستقیم و چنانچه ضریب منفی باشد، با آن رابطه‌ی معکوس خواهد داشت. برای بررسی معنی دار بودن مدل در کل از آماره‌ی F و برای بررسی رابطه‌ی هر یک از متغیرهای مستقل با متغیر وابسته از آماره‌ی t استفاده می‌شود. از آزمون دورین واتسن نیز برای بررسی خود همبستگی بین باقی مانده‌های خطای رگرسیون استفاده می‌شود. چنانچه آماره‌ی این آزمون به عدد ۲ نزدیک باشد، خبر از عدم وجود همبستگی بین باقی مانده‌ها دارد.

معرفی فرضیات تحقیق

نتایج آزمون معناداری مدل اول و دوم تحقیق برای سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۱ به صورت تحلیل ترکیبی داده‌ها به شرح نگاره‌ی شماره‌ی ۱ می‌باشد.

همان‌گونه که در جدول مشاهده می‌شود، آماره‌ی F با سطح اطمینان ۹۹٪ معنی‌دار است. بنابراین، مدل تحقیق در کل معنی‌دار بوده و متغیر مستقل و کنترلی توانایی توضیح متغیر وابسته را دارد. علاوه بر این، ضریب تعیین تعدیل شده‌ی حاصل از آزمون مدل اول ۷۶.۰ و مدل دوم ۸۵.۰ بوده است. این رقم نشان می‌دهد که به ترتیب حدوداً ۷۶.۰ درصد و ۸۵.۰ از تغییرات

متغیر وابسته یعنی مدیریت سود ناشی از متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل بوده و ۲۴.۰ درصد و ۱۵.۰ درصد دیگر تغییرات آن ناشی از سایر عوامل است.

نگاره شماره ۱: نتایج آزمون مدل های تحقیق در سطح داده های ترکیبی

نتیجه فرضیه	مدل دوم (EM.J)			نتیجه فرضیه	مدل اول (EM.D)			متغیرهای تحقیق
	P.۱	اماره ی t	ضریب		P.۱	اماره ی t	ضریب	
تایید*	۰,۰۰	۳,۸۳	۰,۲۸	تایید*	۰,۰۰۰	۴,۳۷	۰,۳۸	C
تایید*	۰,۰۰۰	-۳,۶۹	-۰,۱۰	تایید*	۰,۰۰۵	-۲,۷۸	-۰,۳۱	INVshare
تایید*	۰,۰۰۴	-۲,۹۰	-۰,۴۱	تایید**	۰,۰۱	-۲,۵۶	-۰,۳۷	DIRshare
تایید*	۰,۰۰۵	۲,۶۶	۰,۲۳	تایید*	۰,۰۰۰	۴,۵۰	۰,۱۶	GOVshare
تایید*	۰,۰۰۰	-۳,۷۸	-۰,۳۱	تایید*	۰,۰۰۳	-۲,۶۹	-۰,۵۳	IND
تایید*	۰,۰۰۰	-۴,۸۹	۰,۲۰	تایید*	۰,۰۰۰	-۳,۷۸	-۰,۱۳	CEOCH
تایید*	۰,۰۰۰	-۳,۵۶	-۰,۱۱	تایید*	۰,۰۰۰	-۳,۰۹	-۰,۵۹	AC
رد	۰,۲	-۱,۲۴	-۰,۵۶	تایید*	۰,۰۰۴	۲,۷۸	-۰,۴۸	ROA
تایید*	۰,۰۰۲	۲,۹۰	۰,۱۶	تایید*	۰,۰۰۰	۳,۷۸	۰,۱۸	SIZE
		۰,۸۵۶				۰,۷۶		R ²
		(۰,۰۰۰) ۱۰۷,۱۸				(۰,۰۰۰) ۱۴۱,۴		(p-v) F-static
		۲,۳۴۷				۱۲,۲		دوربین واتسن
						۷۵۰		تعداد مشاهدات

*** به ترتیب معناداری در سطح خطای ۱٪ و ۵٪

آزمون فرضیه اول و دوم

فرضیه‌ی اول به بررسی رابطه بین ساختار مالکیت و سطح مدیریت سود در شرکت های موجود در بورس اوراق بهادار تهران می‌پردازد که دربرگیرنده سه مولفه مالکیت نهادی، مالکیت شرکتی و مالکیت دولتی می باشد که متغیرهای مستقل تحقیق اند که بر مدیریت سود اثر دارند

فرض های آماری مربوط به این فرضیه به صورت زیر است:

H_0 : بین ساختار مالکیت و سطح مدیریت سود رابطه‌ی معنی داری وجود ندارد.

H_1 : بین ساختار مالکیت و سطح مدیریت سود رابطه‌ی معنی داری وجود دارد.

فرضیه دوم به بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و سطح مدیریت سود در شرکت های موجود در بورس اوراق بهادار تهران می‌پردازد که دربرگیرنده سه مولفه دوگانگی وظایف مدیرعامل، نسبت مدیران غیرموظف و کمیته حسابرسی است و متغیرهای مستقل تحقیق اند که بر مدیریت سود اثر دارند

فرض های آماری مربوط به این فرضیه به صورت زیر است:

H_0 : بین حاکمیت شرکتی و سطح مدیریت سود رابطه‌ی معنی داری وجود ندارد.

H_1 : بین حاکمیت شرکتی و سطح مدیریت سود رابطه‌ی معنی داری وجود دارد

با بررسی جدولهای آماری در مورد فرض های آماری هر دو فرضیه و بررسی مدلهای تحقیق نتایج زیر بدست می آید

در مدل اول با توجه با استفاده از آماره F و p-value محاسبه شده در جدول فرضیه H_0 رد شده و معناداری کل رگرسیون را با پذیرش فرضیه H_1 تأیید می شود. همچنین در نگاره شماره ۱ مقدار R^2 ضریب تعیین مدل نیز در حدود ۷۶/۷۶ درصد می باشد که نشان می دهد متغیر های

مستقل و کنترل حدود ۷۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته مدیریت سود را توضیح می‌دهد؛ یعنی مدل تا به خوبی برازش شده است

در مدل دوم با توجه با استفاده از آماره F و p-value محاسبه شده در جدول فرضیه H0 رد شده و معناداری کل رگرسیون را با پذیرش فرضیه H1 تأیید می‌شود. همچنین در نگاره شماره ۱ مقدار R^2 ، ضریب تعیین مدل نیز در حدود ۸۵/۶ یا ۸۵/۶ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترل حدود ۸۵/۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته مدیریت سود را توضیح می‌دهد.

نتایج آزمون فرضیه اصلی اول

نتایج فرضیه اول نشان دهنده وجود ارتباط معنادار بین اجزای ساختار مالکیت با مدیریت سود می‌باشد، پس میتوان چنین نتیجه گیری کرد که در اکثر موارد ساختار های مالکیت باعث کاهش مدیریت سود می شوند، دلیل این امر نیز به توجه مالکان خاص (مالکان نهادی و مالکان شرکتی) به موضوع مدیریت سود و عدم توجه کافی مالکان دولتی به مبحث مدیریت سود می‌باشد. اگر ضرایب $INVshare$ ، $DIRshare$ ، $GOVshare$ حاصل از آزمون مدل، مثبت باشد، ساختار مالکیت منجر به افزایش مدیریت سود شده و با آن رابطه‌ی مستقیم و چنانچه، علامت ضرایب (β_1) منفی باشد با آن رابطه‌ی معکوس خواهد داشت. با توجه به نتایج تحقیق، مدل در کل معنی‌دار بوده و همچنین، آماره‌ی t آزمون مدل برای متغیرهای مستقل یعنی مالکیت نهادی، مالکیت شرکتی و مالکیت دولتی در سطح خطای پنج درصد درصد و با اطمینان ۹۵ درصد، معنی‌دار است. بنابراین، نتایج تحقیق به روش تحلیل داده‌های تلفیقی بیانگر تأیید فرضیه‌ی اصلی اول است. به بیان دیگر، یعنی با افزایش درصد مالکیت نهادی، شرکتی مدیریت سود کاهش می‌یابد. اما با افزایش مالکیت دولتی مدیریت سود افزایش پیدا خواهد کرد.

نتایج فرضیه دوم:

همانند فرضیه اصلی اول در این فرضیه نیز مولفه های حاکمیت شرکتی باعث کاهش مدیریت سود شده است که خود نشان دهنده مطابقت این فرضیات با تئوری های پشتیبان آنها است بنابراین می توان نتیجه گرفت که حاکمیت شرکتی در ایران باعث کاهش مدیریت سود شده است. و فرضیه اصلی دوم مورد تایید قرار می گیرد. در این فرضیه، مدیریت سود متغیر وابسته و نسبت مدیران غیرموظف به هیات مدیره، دو شغله بودن مدیران، و وجود کمیته حسابرسی (مولفه های حاکمیت شرکتی) متغیرهای مستقل می باشند. اگر ضریب IND ، AC $CEOCH$ حاصل از آزمون مدل، مثبت باشد، حاکمیت شرکتی منجر به افزایش مدیریت سود شده و با آن رابطه‌ی مستقیم و چنانچه، علامت ضریب (β_1) منفی باشد با آن رابطه‌ی معکوس خواهد داشت. با توجه به نتایج تحقیق، مدل در کل معنی دار بوده و همچنین، آماره‌ی t آزمون مدل برای متغیرهای مستقل یعنی استقلال هیئت مدیره، دوگانگی وظیفه مدیرعامل و وجود کمیته حسابرسی در سطح خطای پنج درصد و با اطمینان ۹۵ درصد، معنی دار است. بنابراین، نتایج تحقیق به روش تحلیل داده های تلفیقی بیانگر تایید فرضیه‌ی اصلی دوم است.

نتیجه گیری و پیشنهادها:

هدف اصلی تحقیق بررسی ارتباط بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود است هدف از این تحقیق، بررسی تاثیر ساز و کارهای حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سالهای ۱۳۸۵-۱۳۹۰ می باشد. نتایج تحقیق، حاکی از این بوده است که تفکیک وظایف مدیرعامل از هیئت مدیره موجب روشن شدن دامنه مسئولیت پاسخ گویی و رفع ابهامات در زمینه وظایف این دو نهاد میگردد و در ضمن مدیرعامل مستقل میتواند نقش موثرتری در حاکمیت مناسب شرکتهاداشته باشد.

پیشنهادات:

- الف) بررسی رابطه‌ی بین نوع صنعت و ویژگی‌های ساختاری هیئت مدیره و مدیریت سود.
ب) بررسی تاثیر هموار سازی سود بر ویژگی‌های ساختاری هیئت مدیره و مدیریت سود

فهرست منابع و مآخذ:

۱. (۱۳۸۴). **فلسفه حسابداری**. انتشارات علمی و فرهنگی، تهران.
۲. رهبری خرازی، مهسا. (۱۳۸۵). **اصول شرکتی سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD)**. تهران، شرکت اطلاع رسانی بورس.
۳. سرهنگی، حجت، جلالی فراهانی، عباس. (۱۳۹۳). "بررسی تاثیر ساختار مالکیت بر پایداری سود شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". **تحقیقات حسابداری و حسابداری**. انجمن حسابداری ایران، ۲۴: ۱۳۲-۱۱۸.
۴. کرمی، غلامرضا. (۱۳۸۶). "بررسی رابطه بین مالکیت نهادی و محتوای اطلاعاتی سود". **بررسی های حسابداری و حسابداری** دانشگاه تهران. ش ۵۴ صص ۸۱-۱۰۰.

5. Dechow. P, sloan.R and sweeny.A, (199۶). "**Detecting Earning Management**". The Accounting Review, 70,193-226.
6. DeFond, M., and J. Jiambalvo, (۱۹۹۴). "**Debt covenant violations and manipulations of accruals**". Journal of Accounting and Economics 17 (1-2): 145-176.
7. Degeorge, F., J. Patel and R. Zeckhauser (1999). "**Earnings Management to exceed thresholds**". Journal of Business. No. 72, PP. 1-33.

8. Kapopoulos, P. and S. Lazaretou (2007). "**Corporate Ownership Structure and Firm Performance: Evidence from Greek Firms**". Corporate.
9. Keasey, K., Thompson, S. and Wright, M.(2005). "**corporate governance**". John Wiley & Sons Inc.
10. Marrakchi, chtourou; Sonda, Bedard, Jean and Courteau, Lucie,(2001). "**Corporate Governance and Earnings Management**". Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=275053>.
11. Sánchez-Ballesta. (2007). "**A Meta-Analytic Vision of the Effect of Ownership Structure on Firm Performance**". Corporate Governance.15 (5): 879° 893.
12. Shleifer, A. and Vishny , R. (1986 .)"**Large shareholders and corporate control**". Journal of Political Economy , Vol. 94, pp. 461-88.
13. Velury, U. and D.S. Jenkins (2006). "**Institutional Ownership and the Quality of Earnings**". Journal of Business Research, 59: 1043-1051.

پروفیشنل سائنس دانوں کی خدمات فراہم کرنے والی
پرنٹنگ اور ڈیزائننگ کمپنی

Examine the relationship between corporate governance and ownership structure on earnings management of listed companies in Tehran stock exchange

Abstract:

One of the main aims of corporate governance is reduction in the interest differences between shareholders and managements of the company. Corporate governance is more important when the management differ from the shareholders interests. A sample of shareholders' interest difference is through profit's management by the accruals. Corporate governance most probably reduces the interest management and probably improves the financiers understanding of the company's activities which are evaluated by the interest of managements' conditions. The main aim of this project is to analyze relationship between corporate governance and ownership structure with the interest management and the controlling variables in this research are: size, finance yield.

Key words: corporate governance, profite management,

sakhtarmakyt

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی